

VANZELFSPREKEND HOUT

HOOFDKANTOOR GRAS GRENEN
IMPORT ZAANDAM

Met het nieuwe hoofdkantoor heeft Houthandel Gras een smaakvol pand aan de nieuwe ringweg Zaandam-Zuid gerealiseerd. Een uitstekende samenwerking tussen opdrachtgever directeur Harry Gras, Zijlstra Schipper Architectenbureau BNA en Bouwbedrijf Kakes maakte het tot een visitekaartje voor zowel bedrijf als houtbranche.

FOTO'S: WWW.JOHNLEWISMARSHALL.COM

Het bedrijventerrein Zuiderhout aan de zuidkant van Zaandam is een bonte verzameling van badkamerleveranciers, tuincentra, doe-het-zelfzaken en overige bedrijvigheid. De bedrijfspanden zijn veelal opgetuigd uit stalen elementenbouw, baksteen en stalen of kunststof gevelbekleding. Ondanks de naam, en de aanwezigheid van een enkele houthandel, was hout als bouw materiaal op het terrein ver te zoeken. Maar daar is voor de zomer verandering in gekomen. Wie langs de nieuwe Zuidelijke Randweg de Provincialeweg nadert, kan het nieuwe gebouw van Gras Grenen Import niet missen. De constructie van hout en glas, met een schuin aflopend dak en een voorgevel die wordt gedomineerd door tien houten kolommen van 12 m hoog, springt direct aangenaam in het oog.

Vijfde generatie Harry Gras is de vijfde generatie van het in 1868 opgerichte familiebedrijf. De onderneming zit vanaf 1990 op de huidige locatie; voor die tijd was zij gevestigd op het zogenoemde eiland in de Voorzaan. De onderneming telt momenteel twintig medewerkers. Begonnen als grenenspecialist is het gamma verbreed met western red cedar en lariks, gemodificeerd Lunawood en Finnjoist (maar daarover later meer). De overname van de Noord Europese Houtimport te Zaandam maakte een nieuw bedrijfspand noodzakelijk. Tot de nieuwbouw was het kantoor gevestigd in houtskeletunitbouw aan de Symon Spiersweg. Omdat de ruimte hier beperkt was, werd in uitruil met buurman Hornbach uitgeweken naar de achterkant van de houtwerf. De nieuwe ringweg

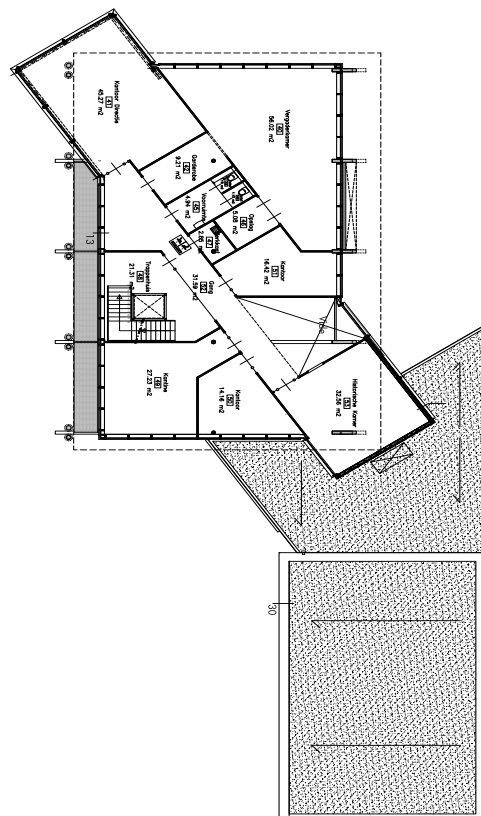
Inzet was een visitekaartje voor zowel de houtsector, als het bedrijf en zijn assortiment.

De commissarissenkamer heeft een tafel van 30.000 jaar oud moeraskauri.

De constructie is ook in het interieur zichtbaar.

De plattegrond van de eerste verdieping.

zorgde direct voor een prima ontsluiting. Kernwoorden voor de nieuwbouw waren 'representatief, plezierig om in te werken en voldoende ruimte'.

Soeters logenstraffen Voor directeur Harry Gras waren er een aantal voorwaarden. 'Zo wilde ik de houtconstructie zowel binnen als buiten zichtbaar houden en dus is gekozen voor een glazen gevel met een schuin dak. Ik zie het als zowel reclame voor ons bedrijf als ook voor het houtvak.' Tegelijkertijd wilde de houtman pur sang een uitspraak van architect Sjoerd Soeters - 'Hout is niet buiten toepasbaar in het Nederlandse klimaat' - logenstraffen. 'Zijn opmerking prikkelt. Ik voelde me verplicht om aan te tonen dat voorwaarde voor een succesvol gebruik is: de juiste houtsoort voor de juiste toepassing en het juiste verfsysteem.' In dit specifieke geval heeft Marcel van Hout van Sigma Coatings het verfsysteem voor en het onderhoudsprogramma van de toegepaste houtsoorten geadviseerd.

Pen-gat Zijlstra Schipper Architectenbureau BNA te Wormer ontwierp een volume waarin de kantoren van het hoofdvolume enigszins verschoven zijn van de stallingsgarages voor de heftrucks en electrotrekkers. Dit maakt dat de garage zoveel mogelijk van de inrit afstaat en optimaal ruimte overlaat op het voorterrein. Het kantoorgedeelte staat vrij van de erfrens om het daglicht van alle zijden binnen te laten vallen. Door deze verschuiving ontstond een diagonale verbinding tussen kantoor en stallingsgarage. Voor de architect symboliseert deze vorm het uitgroeien van een tak aan de stam, maar ook een pen-en-gatverbinding. In deze diagonaal is een aparte ruimte gemaakt voor het werfpersonnel. Huub van Bruggen van Zijlstra Schipper zegt: 'Zij vormen letterlijk de schakel tussen hoofdvolume met daarin commerciële en administratieve afdelingen en de houtopslag in de loodsen.' De diagonale lijn is consistent uitgevoerd: aan de ene zijde van het gebouw steekt de pen uit als directiekantoor, aan de andere zijde als historische kamer. Op de hoogste verdieping is ruimte gereserveerd voor een interne uitbreiding van het bedrijf.

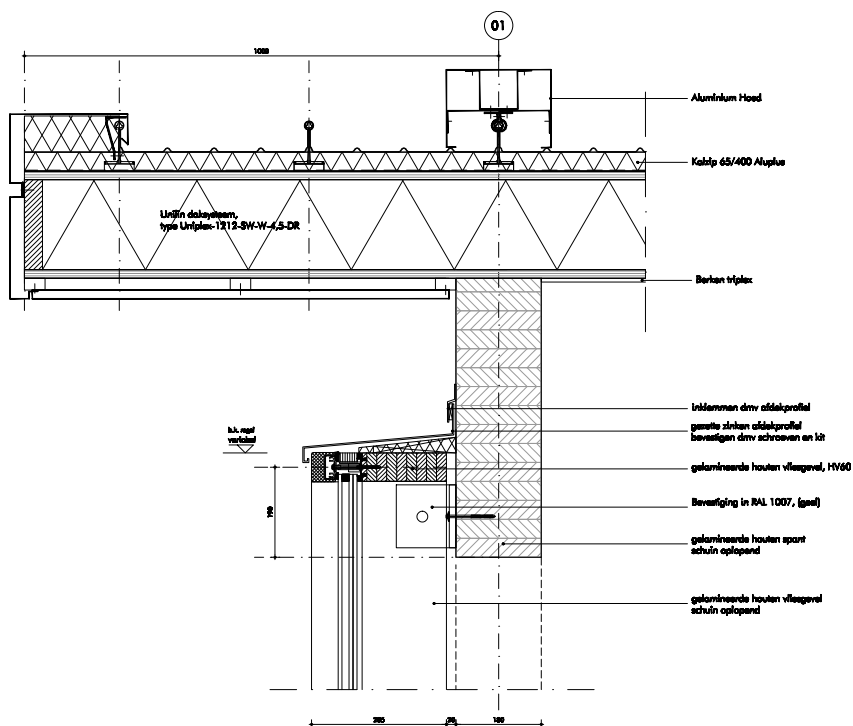
Karelisch grenen Elk project is zo goed als de samenwerking tussen opdrachtgever, architect en bouwer. Zowel ontwerper als bouwer konden hier profiteren van de degelijke houtkennis van de opdrachtgever. Vanwege de hoofd houtsoorten grenen, lariks en western red cedar van de houthandel wilde de directeur juist deze drie prominent in de nieuwbouw terug laten komen. En dat is gelukt.

De constructie van het gebouw bestaat uit vijf gelamineerde Siberisch lariks knikspanten (1 m aan de voet, uitlopend tot 1,5 m en 12 m hoog) en grenen liggers. De spanten staan 5,20 m uit elkaar. Projectarchitecten Jan Zijlstra en Huub van Bruggen tekenden in eerste instantie zes spanten op 4,80 m, maar dat werd te begroetelijk. De liggers worden door vrijstaande rondconische kolommen (bolknak-model) ondersteund. De voet van de hoofd-draagconstructie is in het beton ingeklemd, waardoor een stijve constructie ontstaat. Voor de stabiliteit van het gebouw zorgen de stalen liftschacht die gekoppeld is aan de beganegrond- en verdiepingvloeren, een windverband in de gevel en in het dak. De hoofdliggers van de vloeren zijn gemaakt van gelamineerd Karelisch grenen. Waar de ligger de gevel passeert is er door middel van een vingerlas een lariks deel aan verlijmd om weersinvloeden beter te weerstaan.

SJOERD SOETERS - 'HOUT IS NIET BUITEN TOEPASBAAR IN HET NEDERLANDSE KLIMAAT' - LOGENSTRAFFEN

Verbluffend De vijf knikspanten rusten op tien zeer bijzondere 12 m lange kolommen. Huub van Bruggen zegt: 'Ze zijn zowel ovaal als conisch. De aannemer had nog nooit zoiets gezien. Ze zijn dan ook uniek in de wereld. Harry Gras wist wel een bedrijf (Doornekamp Bodegraven) die hierin een uitdaging zag. Het resultaat is verbluffend.' Het dak is een sandwichpaneel met daarop kalzip.

I-liggers In de verdiepingvloeren zijn Finnjoists toegepast. Deze I-liggers, geproduceerd door Finnforest in het Britse King's Lynn, bestaan uit hoogwaardige Kerto-S-flenzen en een lijf van OSB-3. Omdat het een industrieel product is, hebben Finnjoists een betere sterkte- en gewichtsverhouding dan standaard balkhout. Daarnaast zijn de sterkte en stijfheid altijd gegarandeerd. De liggers worden standaard geproduceerd in lengtes van 12 en 14 m. Dit maakt opdelen eenvoudig. De verkrijgbare hoogtes zijn 200, 220, 240 (hier voor de bovenverdieping), 300 (hier onderverdieping), 360 en 400 mm, bij flensbreedtes van 38, 45, 58 en 89 mm. De standaard flensdikte is 39 mm. Door de keuze van de juiste hoogte en breedte kan een optimale sterkte en stijfheid worden behaald. De betrokken aannemer was er erg enthousiast over. En Gras is naar aanleiding hiervan door Finnjoist benaderd om voorraadhoudend importeur te worden.

Detail aansluiting ligger en dak.

De kantine met de molengezaagde lariks tafel.

TEKENINGEN: ZIJLSTRA SCHIPPER ARCHITECTEN WORMER

De knikspanten halen een hoogte van 12 m. Het gebouw heeft aan beide zijden een uitstulping, hier het directiekantoor (rechts).

Glasgevel Om de constructie ook van buiten zo goed mogelijk in het oog te laten, wilde Gras een groot glasvolume. In samenwerking met TGM (Technisch Gevelbouw Management) in Asten kwam een innovatieve houten vliesgevel tot stand. Deze heeft aan de binnenzijde gelamineerde grenen stijlen, aan de buitenzijde afgedekt met western red cedar afdeklijsten. De kozijnkoppelingen vinden plaats zonder verdubbeling van kozijnstijlen en is ter plaatse opgebouwd. Omdat de vliesgevel ook een rol speelt in de klimaatbeheersing in het gebouw, is naast zonwerend glas ook gekozen voor zeefdruk in het glas, om directe zonlichttoetreding te voorkomen. De zeefdruk garandeert verder privacy. Het project is uitgerust met een gaswarmtepomp. Dit energiezuinige systeem regelt met koel- en verwarmingsleidingen in het plafond de luchttemperatuur van de binnenruimtes. De overige (horizontale) kozijnen (240 x 90 mm) zijn van western red cedar, massief rift (kwartiers) gezaagd hout, op voorpraak van Harry Gras. De draaiende delen daarentegen zijn van rift gezaagd Oregon pine.

Verleden en heden Op de benedenverdieping zijn de receptie en de kantoren van de afdeling Verkoop gevestigd. Op de eerste verdieping bevinden zich spreekkamers, de commissarissenkamer en het kantoor van de directie. Dit laatste vormt een uitstulping aan de buitenkant, wat de rechte vliesgevel iets spannender maakt en van binnenuit een prachtig zicht van 180 graden geeft. Speciale vermelding op de eerste verdieping verdient de kamer die Harry Gras heeft gevuld met historisch materiaal als bureaus, art deco lampen, archiefkasten en memorabilia uit het begin van de houthandel. Het geeft niet alleen de historische bevreemding van Gras aan, maar verbindt tegelijkertijd verleden en heden op esthetische wijze.

Kauri Ook in het meubilair is zijn houtpassie terug te vinden. Zo is in de kantine op de eerste verdieping een tafel te vinden van lariks dat gezaagd is door de herboouwde molen Het Jonge Schaap op de Zaanse Schans; Gras was een van de betrokkenen bij de bouw van deze

DE KOLOMMEN ZIJN CONISCH ÉN OVAAL - DE AANNEMER HAD NOG NOOIT ZOIETS GEZIEN

zaagmolen. Ook de lariks vloerdelen op de eerste verdieping zijn molengezaagd. Pronkstuk in de commissarissenkamer is naast een scheepsmodel van VOC-schip De Friesland en de historische gildekaart van de Zaanstreek een riante vergadertafel van de houtsoort kauri, 30.000 jaar oud en opgedoken uit de moerassen van Nieuw-Zeeland. In het plafond is het berkentriplex overal in het zicht gelaten. De vloer is op de begane grond van eiken.

Echt werken Harry Gras is uitermate blij met het eindresultaat. 'Het geeft voldoening als je al je ideeën en wensen gerealiseerd ziet.' Aan het gebouw is te zien dat er een hechte samenwerking en afstemming heeft plaatsgevonden tussen opdrachtgever, ontwerper en bouwer. Ook hier geldt weer dat de kwaliteit in de details zit. Ook al zegt Gras dat hij zich heeft vergist in de hoeveelheid tijd en energie die er ook voor hem in is gaan zitten. Naast de kwaliteit is hij tevens erg tevreden over de ruime jas waarin de onderneming nu zit. 'Ik wil voorkomen dat ik over vijf jaar weer moeten bouwen. Bouwen is geen feestje: het is echt werken.' •

KEES DE VRIES

Locatie: Symon Spiersweg 10, Zaandam **Opdrachtgever:** Gras Grenen Import Zaandam (grenenimportgras.com)
Ontwerp: Zijlstra Schipper Architecten Wormer; ir. Jan Zijlstra, ir. Huub van Bruggen, Coen Gielens, Vanessa Carneiro Kindt, Peter Kas (zijlstraschipperarchitecten.nl) **Constructeur:** Berkhout Tros Bouwadviseurs Alkmaar (berkhouttros.nl) **Aannemer:** Bouwbedrijf Kakes Zaandam (kakes.nl) **Gelamineerd hout:** Heko Spanten Ede (hekospanten.nl) **Vliesgevel:** TGM Technisch Gevelbouw Management Asten (tgm.nl) **Gelamineerd grenen vliesgevel:** Houtindustrie Mevo Helmond (mevohoutindustrie.nl) **Kozijnen uitbouw:** Kroesen Assendelft (tifakroesen.nl) **Overige kozijnen:** Timmerfabriek Bos Goudriaan (tifabos.nl) **Parket en houten vloeren:** Intraparket Assendelft (intraparket.nl) **Houtleverancier:** Gras Grenen Import Zaandam (grenenimportgras.com)
Conisch, ovale kolommen: Doornekamp Bodegraven (dehoutdraaier.nl) **Bouwperiode:** Februari 2008 - maart 2009 **Bouwkosten:** nb